

Spolufinancováno
Evropskou unií

Kulatý stůl

Sociální práce a sociální služby v
území ORP Trutnov

Rozvoj regionálního partnerství v sociální oblasti na území obcí Královéhradeckého kraje III

reg. č. CZ.03.02.02/00/22_006/0000241

<http://socialnisluzby.kr-kralovehradecky.cz>

Co je to sociální práce?

Jako odpověď lze využít jednu z mnoha definic pojmu sociální práce:

Sociální práce je aktivita, zaměřená na zlepšení, obnovení sociálního fungování klienta a na tvorbu společenských podmínek příznivých pro tento cíl. (Matoušek 2012).

Zákonná úprava sociální práce

- výkon činností sociální práce na obcích vyplývá z příslušných ustanovení zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, konkrétně [§ 63 - 65](#),
- a dále ze zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v platném znění, konkrétně [§ 92 - 93a](#)).
- Pozn.: Celé znění výše uvedených právních předpisů je dostupné na webu www.zakonyprolidi.cz

Cílové skupiny klientů jsou:

- jednotlivci či rodiny, které si neví rady a zažívají obtížné či nepříznivé životní situace
- osoby se zdravotním postižením nebo duševním onemocněním
- osoby pečující o osoby závislé na péči jiné osoby
- nezaměstnaní
- osoby s nízkými příjmy
- občané, kteří jsou ohroženi sociálním vyloučením
- oběti agrese
- osoby bez přístřeší
- osoby žijící v nevyhovujícím prostředí
- osoby propuštěné z dětských domovů a z výkonu trestu
- mladí dospělí s nárokem na zaopatřovací příspěvek.

Sociální práce na městských úřadech obcí v ORP Trutnov

Sociální pracovníci pomáhají klientům na obcích s POU ([Svoboda nad Úpou](#), [Úpice](#) a [Žacléř](#)):

- poskytují poradenství v návaznosti na jednotlivé dávky systému (dávky důchodového a nemocenského pojištění, dávky státní sociální podpory, dávky pomoci v hmotné nouzi, dávky pro osoby se zdravotním postižením) včetně pomoci s vyplněním žádostí,
- s návrhem východiska z nepříznivé životní situace a pomoc s jeho řešením (ve spolupráci s klientem tvoří individuální plán pomoci),
- provádí depistáž (vyhledávání osob, které by mohly být ohroženy sociálním vyloučením),
- vykonávají sociální šetření v domácnostech klientů,
- při řešení problémů souvisejících se ztrátou nebo s rizikem ztráty bydlení,
- poskytují kontakty a zprostředkují jednání s dalšími organizacemi,
- doprovází klienty na různé instituce a úřady.

Sociální práce na městských úřadech obcí v ORP Trutnov

Sociální pracovníce na obci s rozšířenou působností vykonávají navíc:

- pomoc při orientaci v systému sociálních a zdravotních služeb, popřípadě při výběru [vhodné sociální služby](#) (pečovatelská služba, azylové domy, domovy pro seniory, odlehčovací služby),
- práci sociálního kurátora s osobami ve výkonu vazby nebo ve [výkonu trestu odnětí svobody](#), před a po jejich propuštění, včetně administrativních náležitostí,
- provádění návštěv v zařízeních, zprostředkování kontaktů na příbuzné a možné zaměstnavatele po propuštění z výkonu trestu.

Sociální pracovníce obcí vzájemně spolupracují mezi sebou, s kolegyněmi a kolegy v rámci městského úřadu a s dalšími státními, samosprávnými či neziskovými institucemi (Úřad práce ČR, OSSZ, zařízení sociálních služeb, Probační a mediační službou ČR, Vězeňskou službou ČR, Policií ČR atd.).

Metodická podpora obcím I. typu (nejen v oblasti sociální práce)

- poradenství v agendě k [ustanovení zvláštního příjemce důchodu](#),
- jak zajistit tzv. „sociální pohřeb“ osob zemřelých na území obce, které neměly žádné příbuzné,
- poradenství v [agendě výkonu veřejného opatrovnictví](#)
- pomoc se zajištěním a sjednáním požadované sociální služby u klientů, kteří s ohledem na věk, nemoc či zdravotní postižení nejsou toho sami schopni včetně následného podpisu smlouvy za klienta v ORP Trutnov,
- pro občany z obcí ORP Trutnov vydávání „[Parkovacího průkazu](#) označujícího vozidlo přepravující osobu těžce zdravotně postiženou a označení vozidla řízeného osobou sluchově postiženou“,
- v rámci správního obvodu ORP plní úkoly napomáhající výkonu práv příslušníků romské komunity a integraci příslušníků romské komunity do společnosti.

[Kontakty na sociální pracovníky](#) včetně rozdělení obvodů jsou veřejně dostupné na webu města Trutnov.

Co jsou sociální služby?

- zajišťují pomoc a podporu osobám, které se dostaly do nepříznivé životní situace např. z důvodu věku, zdravotního stavu či životních návyků
- zaměřují se na zachování co nejvyšší kvality a důstojnosti života lidí
- mezi nejpočetnější skupiny příjemců sociálních služeb patří zejména senioři, lidé se zdravotním postižením, rodiny s dětmi, ale také lidé, kteří z různých důvodů žijí „na okraji“ společnosti
- sociální služby jsou upraveny zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, který rozeznává celkem 33 druhů služeb, jejich součástí je vždy bezplatné poskytování základního sociálního poradenství

Registrovaná sociální služba

- sociální služby lze poskytovat jen na základě oprávnění, které vzniká **rozhodnutím krajského úřadu o registraci**
- registrované zařízení, aby získalo oprávnění k poskytování sociálních služeb, musí splnit celou řadu zákonem stanovených požadavků
- Sociální služby jsou vedeny v [Registru poskytovatelů sociálních služeb](#)

Neregistrovaná sociální služba

- neregistrované služby se většinou prezentují jako ubytovací zařízení (např. hotely či penziony) pro seniory nebo pro osoby se zdravotním postižením.
- neregistrovaná zařízení *nemusí splňovat žádné zákonné požadavky* na kvalifikaci personálu, materiální a technické zajištění a odbornost péče, proto může hrozit klientům újma na právech na důstojné životní podmínky, v horším případě na zdraví či na životě.

Sít' sociálních služeb Královéhradeckého kraje

- kraj dle zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, v platném znění, *zajišťuje dostupnost poskytování sociálních služeb na svém území v souladu se [střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb](#)*
- je tvořena sociálními službami, jejichž poskytovatelé přijali závazek veřejné služby. KHK jim společně s obcemi poskytuje finanční prostředky na krytí nákladů, na něž nedostačuje úhrada od uživatelů služeb
- KHK ve spolupráci s obcemi zajišťuje dostupnost sociálních služeb (čas, místo a kapacitu poskytovaných služeb). Odpovídá tedy především za to, aby sociální služby reagovaly na potřeby obyvatel, měly dostatečnou kapacitu a časovou dostupnost.

Základní druhy

- Sociální služby zahrnují tři základní oblasti služeb:
 - **sociální poradenství** – poskytuje informace přispívající k řešení nepříznivé sociální situace
 - **služby sociální prevence** – pomáhají zabránit sociálnímu vyloučení osob, které jsou ohroženy izolací od společnosti (např. azylové domy, noclehárny, telefonická krizová linka)
 - **služby sociální péče** – jsou zaměřeny na to, aby napomáhaly lidem zajistit si fyzickou a psychickou soběstačnost; nabízejí pomoc při zvládnání úkonů péče o vlastní osobu a v soběstačnosti (např. pečovatelská služba, denní stacionáře, domovy pro seniory)

Formy poskytování sociálních služeb

- **pobytové služby** - uživatel v zařízení poskytujícím sociální služby bydlí
- **ambulantní služby** - uživatel dochází do zařízení poskytující sociální služby
- **terénní služby** - služba je poskytována uživateli v jeho přirozeném prostředí (bytě, na ulici apod.)

Dostupné služby v ORP Trutnov

- **Pobytové služby :** [Domov pro seniory Trutnov](#), [Domov pro seniory Pilníkov](#),
[Rýchorské domovy sociální péče](#), [Domov sociální péče Tmavý Důl](#),
[Barevné domky Hajnice](#), [Most k životu Trutnov](#),
[AHC Centrum následné péče Trutnov \(Sanatorium Trutnov\)](#) – zdravotnické zařízení,
[Alzheimer home Svoboda nad Úpou](#) – soukromé zařízení, [Senior dům Beránek](#) –
soukromé zařízení
- **Ambulantní služby:** [Stacionář mezi mosty Trutnov](#), [Centrum denních služeb města Úpice](#),
[RIAPS Trutnov](#), [Centrum pro integraci osob se zdravotním postižením](#),
[Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých](#), [Klub vozíčkářů Trutnov –](#)
[BUKOVINKA](#)
- **Terénní služby:** [Pečovatelská služba Trutnov](#), [Oblastní charita Trutnov](#),
[Pečovatelská služba města Úpice](#), [Pečovatelská služba města Rtyně v Podkrkonoší](#),
[Dům s pečovatelskou službou Svoboda nad Úpou](#), [Pečovatelská služba Žacléř](#),
[Diakonie ČCE](#) (středisko Světlo Vrchlabí), [Centrum Lira](#), [RIAPS Trutnov](#),
[Život Hradec Králové](#), [Pferda](#),

Financování sociálních služeb

- I když je dle příslušných ustanovení zákona č. 108/2006 Sb. povinnost zajistit financování běžných výdajů sociálních služeb uložena krajům, má tato kategorie **vícezdrojový charakter**.
- Hlavním zdrojem je účelově určená dotace ze státního rozpočtu, kterou kraje rozdělují registrovaným poskytovatelům sociálních služeb zařazeným do „sítě“ (PSS).
- Protože tyto prostředky však nestačí k pokrytí běžných výdajů PSS, předpokládá se zapojení také dalších zdrojů, a to především **územních rozpočtů krajů a obcí** (dle příslušných ustanovení zákona č. 250/2000 Sb.), dále vkladů do právnických osob poskytovaných zejména podle zákona č. 89/2012 Sb. (občanský zákoník), nebo zákona č. 90/2000 Sb. (o obchodních korporacích), případně plateb a darů od různých donátorů.

Vyrovnávací platba

- S financováním sociálních služeb, které jsou typickým příkladem služeb obecného hospodářského zájmu (bez veřejné finanční pomoci by nebyly jejich uživatelům dostupné) úzce souvisí pojem **vyrovnávací platba (VP)**.
- VP je pojmem evropského práva (upravena předpisy EU o veřejné podpoře) a současně ekonomickou kategorií, která zjednodušeně řečeno představuje „vyrovnání toho, co PSS chybí, aby byl schopen službu finančně zajistit“.
- Pomocí výpočtu VP lze zjistit, kolik může PSS získat finančních prostředků z veřejných zdrojů, aby nedošlo k poskytnutí nedovolené veřejné podpory.
- Vzhledem k tomu, že VP v oblasti sociálních služeb je vícezdrojová, je nutný **garant** správnosti jejího výpočtu (aby nedocházelo k nedovolené veřejné podpoře), kterým je **kraj**.

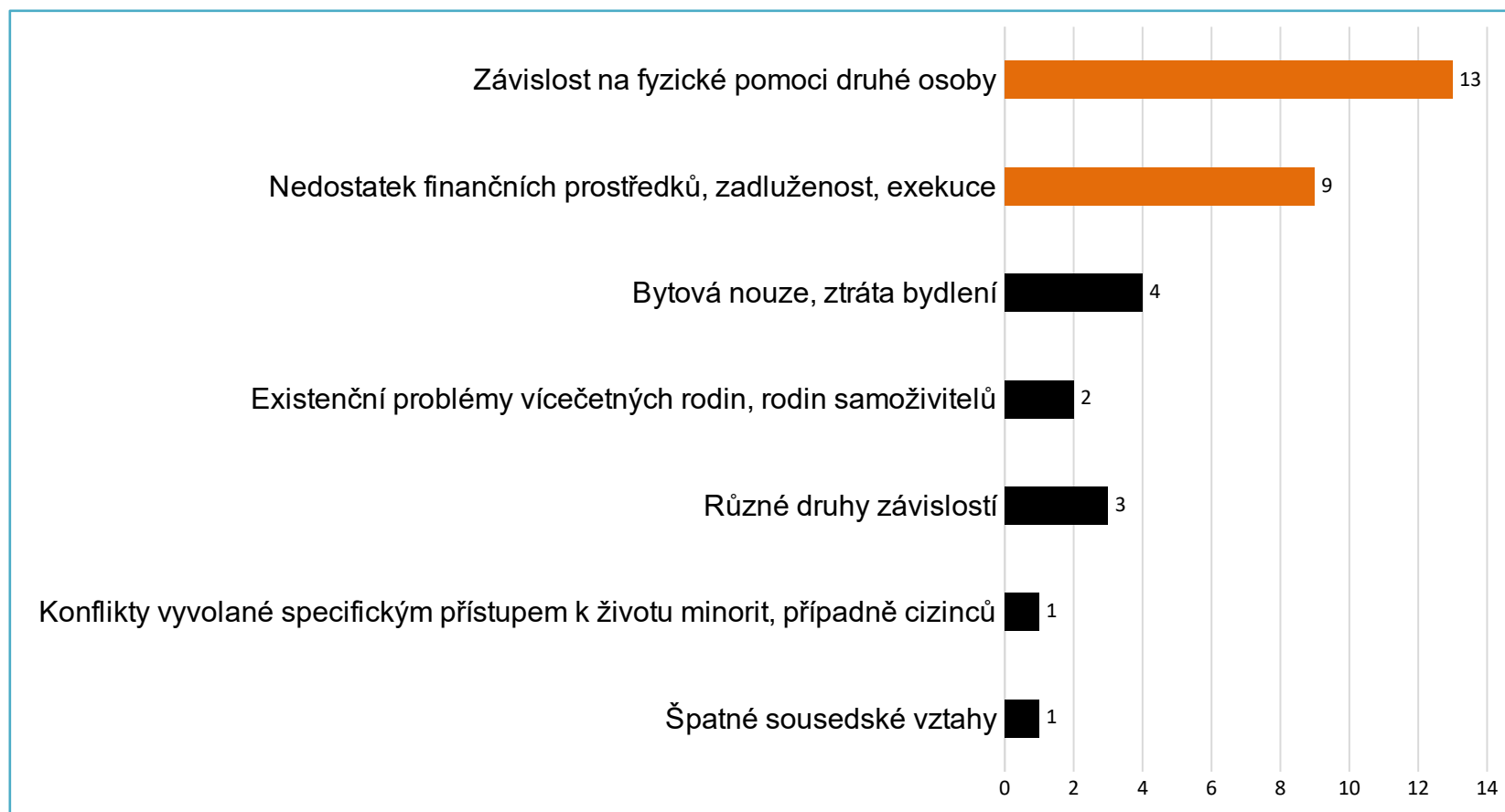
Spolufinancování ze strany obcí

- Na spolufinancování nákladů sociálních služeb se nepodílejí pouze obce, které subjekty k jejich poskytování zřizují jako své příspěvkové organizace s právní subjektivitou, nebo organizační složky obce bez právní subjektivity.
- **Podíl na spolufinancování mají i další obce, jejichž občané sociální služby jiných poskytovatelů využívají.** Tyto finanční prostředky jsou nedílnou součástí VP.
- Pokud obce poskytují k zajištění sociálních služeb na svém území dotace či dary, je důležité, aby určily, jaké způsobilé náklady mají být pokryty, aby nedošlo k duplicitě financování těchto nákladů v rámci VP.

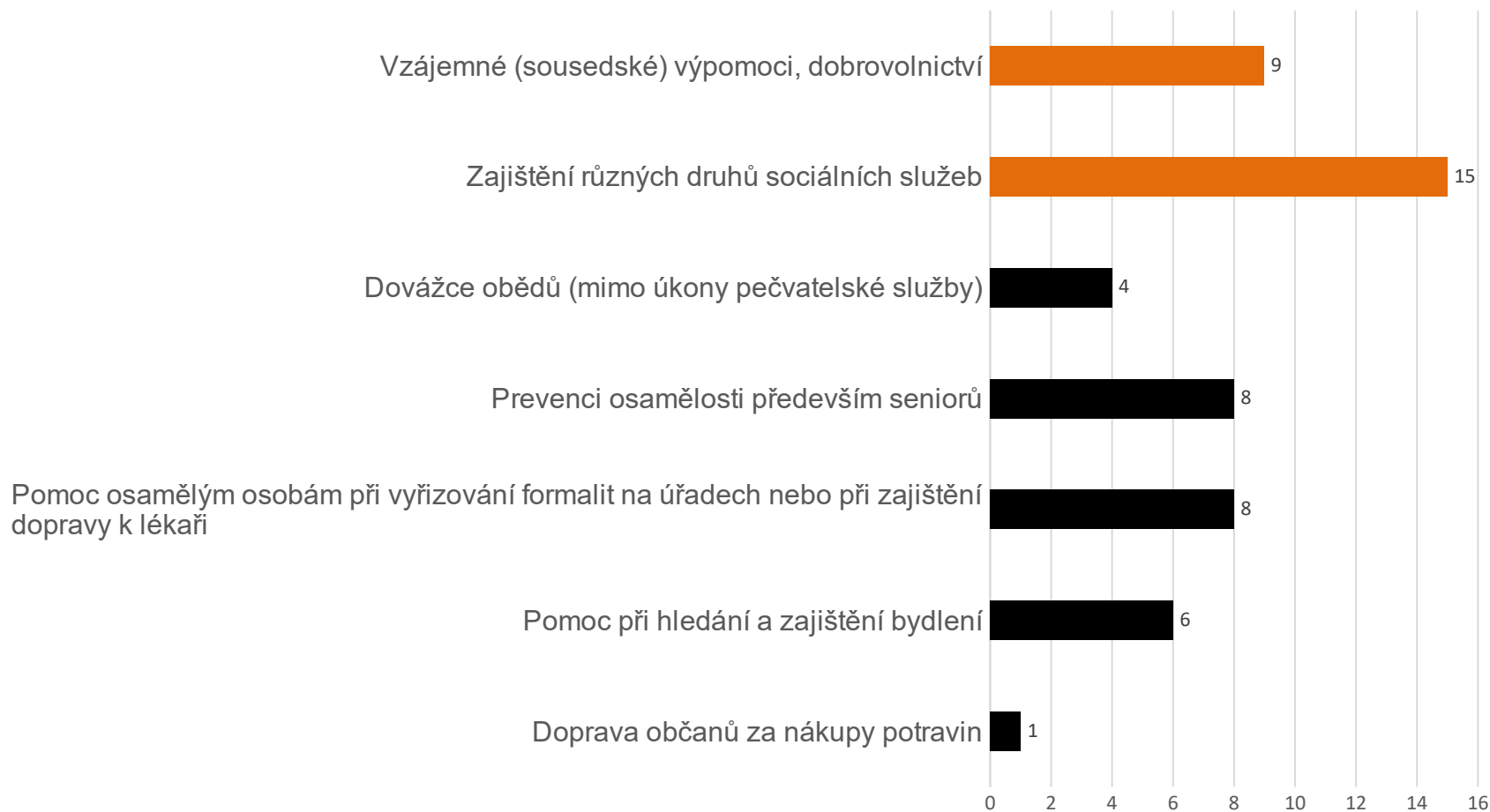
Dotazník pro starosty obcí na území správního obvodu obce s rozšířenou působností Trutnov

- Starostové bylo osloveni v souvislosti s vyplněním jednoduchého dotazníku, který si kladl za cíl **rámcově zmapovat sociální oblast v jednotlivých obcích** na území správního obvodu obce s rozšířenou působností Trutnov
- Celkem bylo osloveno 30 starostů, z nichž odpovědělo 19.

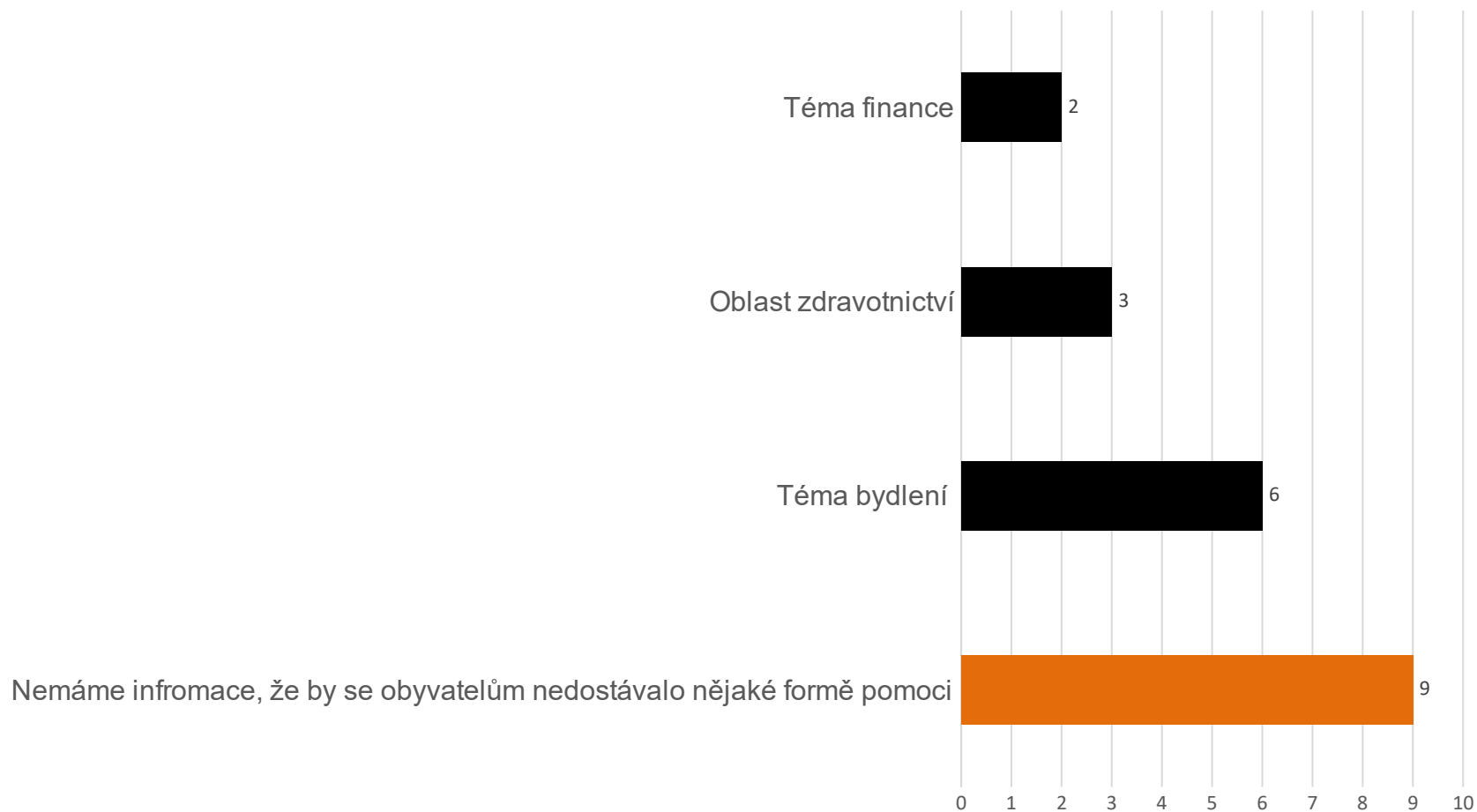
1. V jakých nejčastějších nepříznivých životních situacích v sociální oblasti se nacházejí obyvatelé Vaší obce?

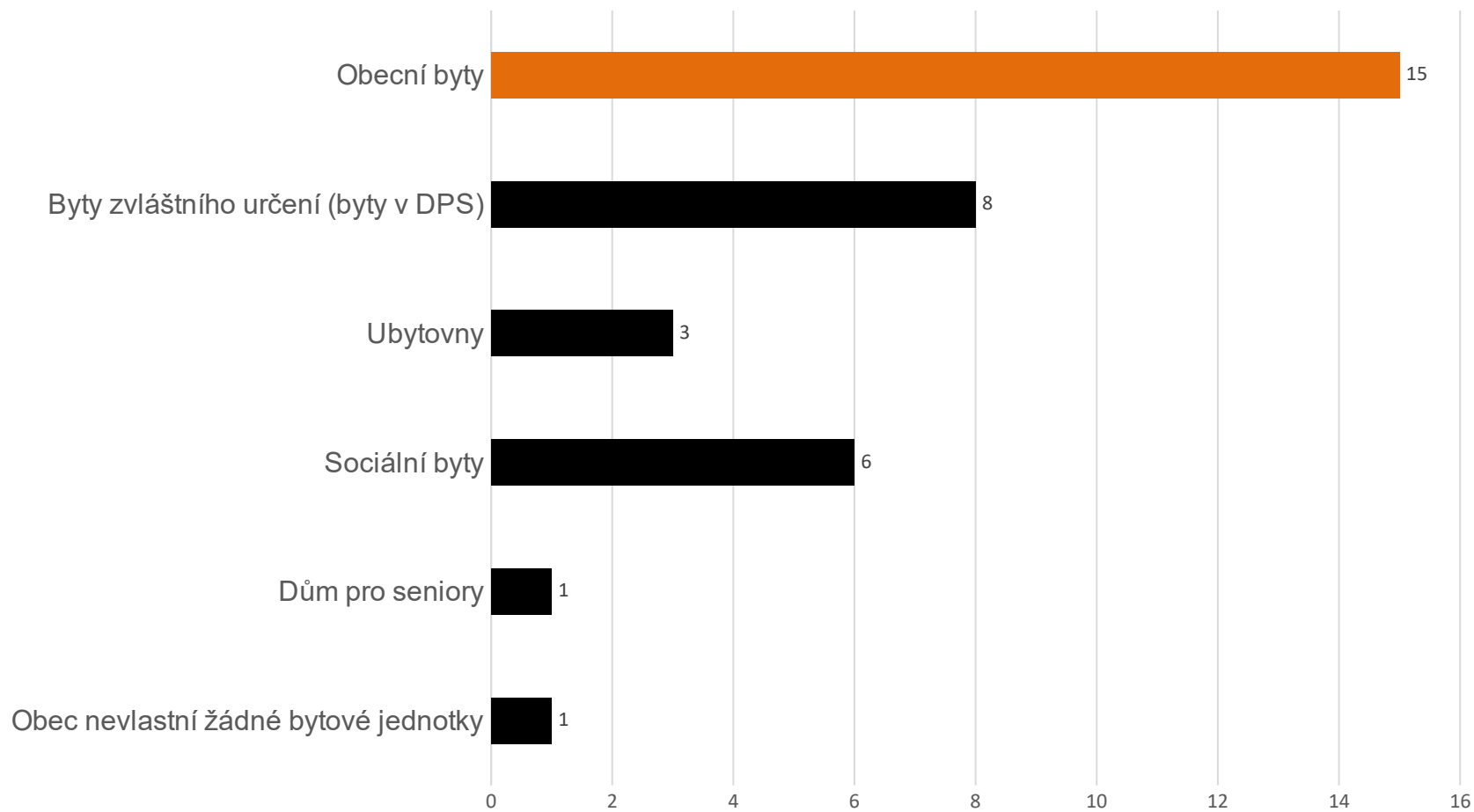
2. Jaké formy pomoci je ve Vaší obci věnována největší pozornost při řešení problémů v sociální oblasti?

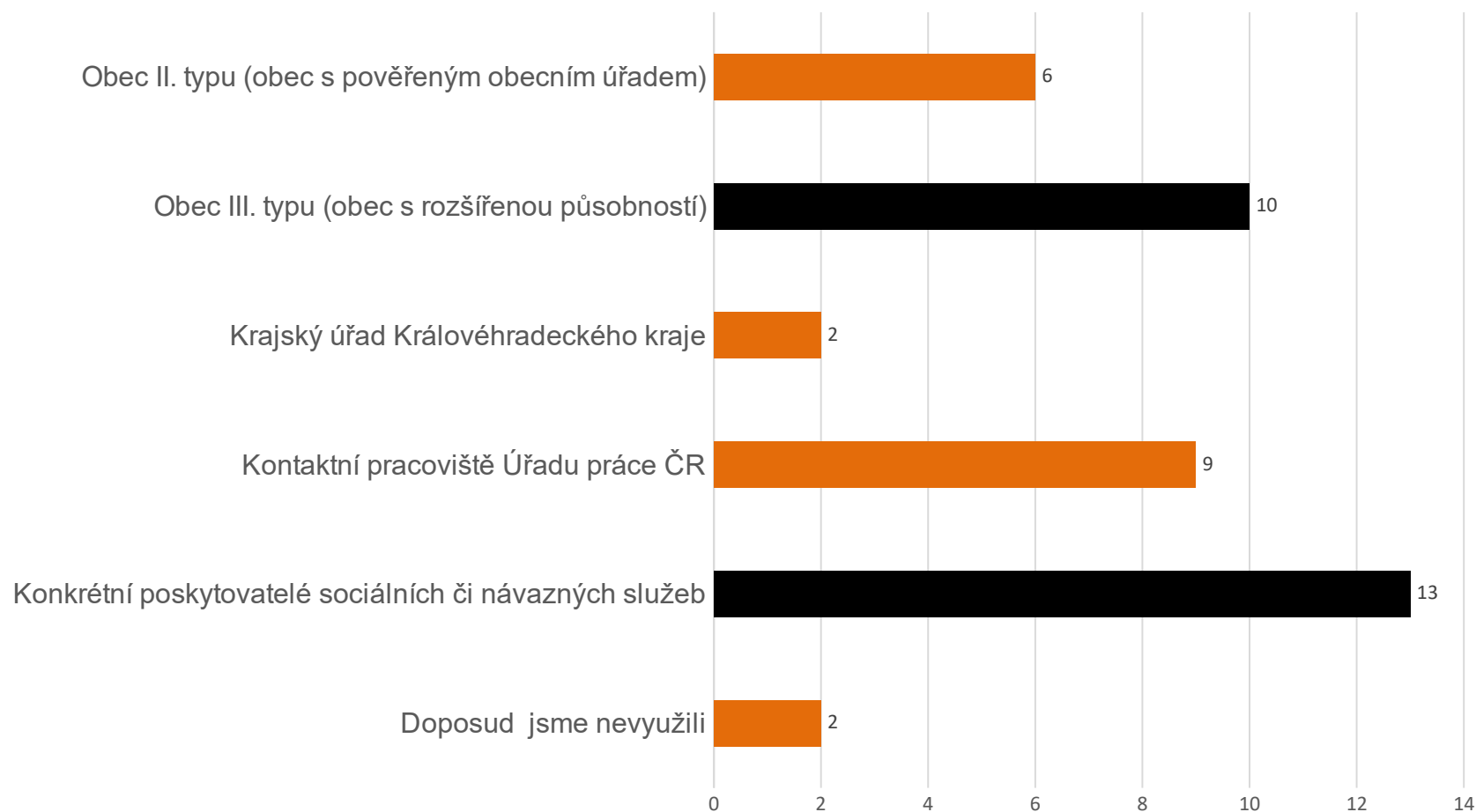
3. Jaké formě pomoci se obyvatelům Vaší obce s ohledem na existující poptávku (potřeby) nedostává?

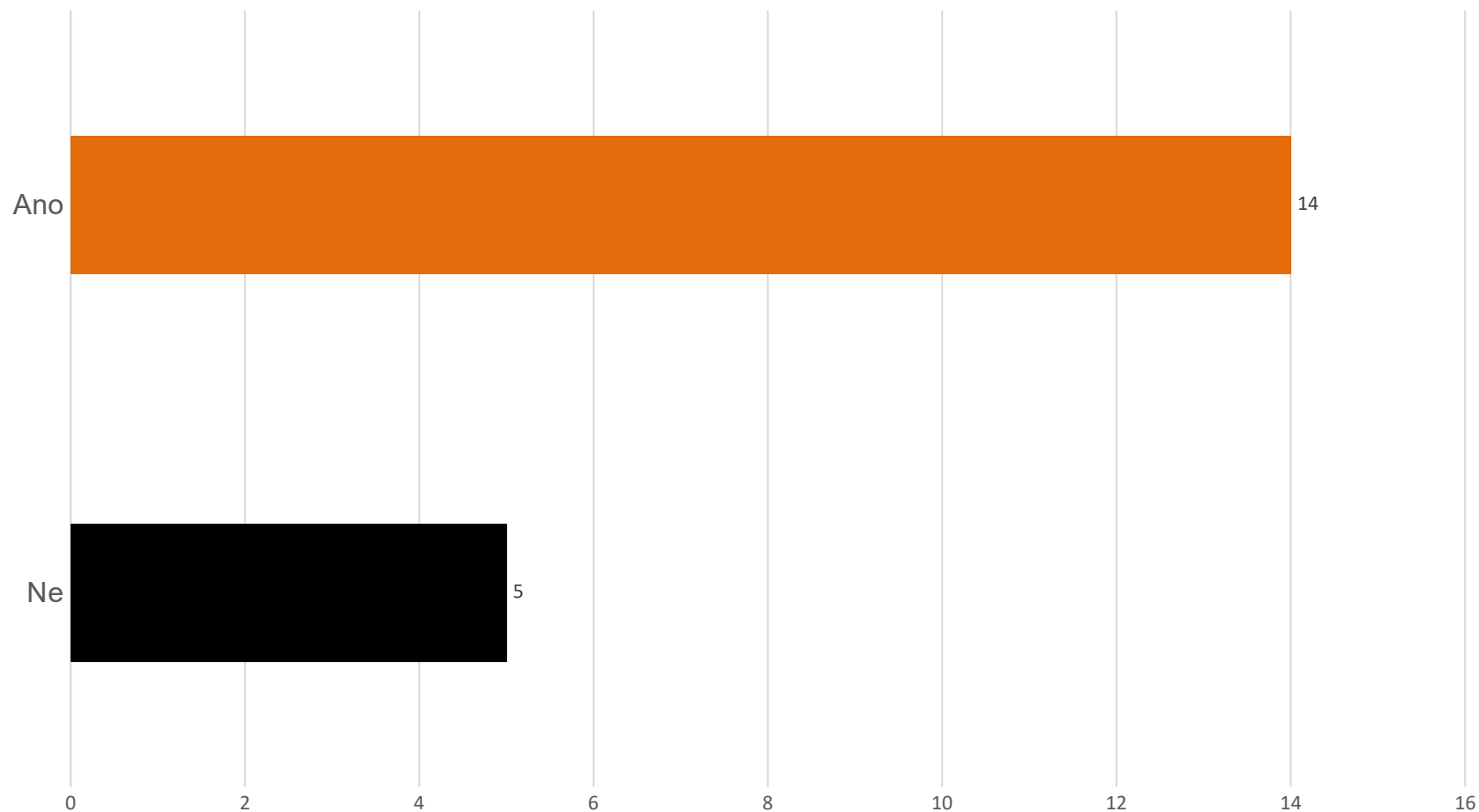
4. Jaké typy bydlení nabízí Vaše obec?

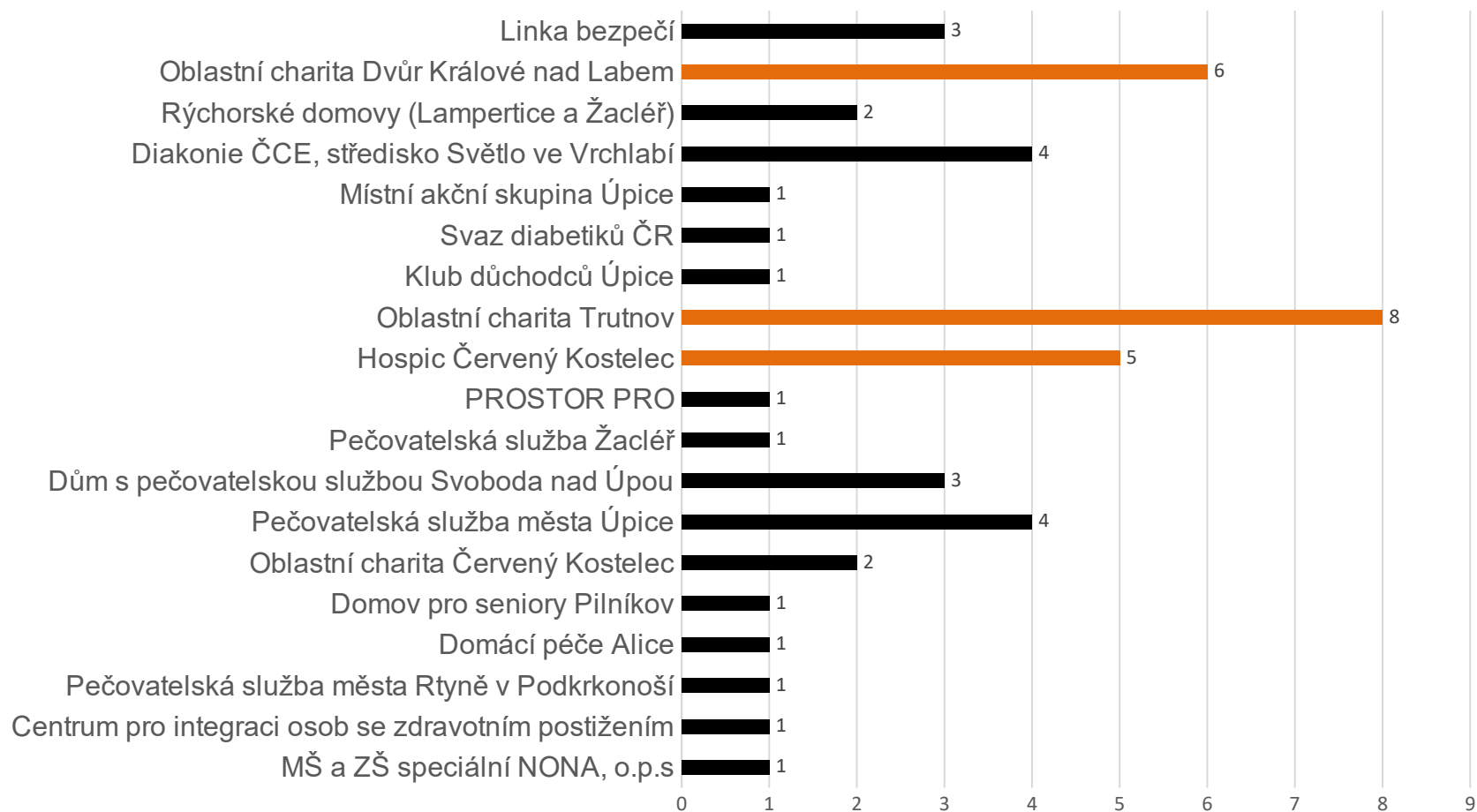
5. Na koho se obracíte v případě, že zprostředkováváte pomoc obyvatelům Vaší obce v sociální oblasti?

6. Podílíte se na spolufinancování sociálních a návazných služeb poskytovaných obyvatelům Vaší obce?

7. Pokud jste u předchozí otázky odpověděli „Ano“, uveďte, kterým poskytovatelům sociálních a návazných služeb přispíváte na jejich činnost a v jaké výši.

Závěr

- Z odpovědí dotazníku vyplývá, že většina respondentů se setkává s *podobnými nepříznivými sociálními situacemi ve svých obcích* (závislost na fyzické pomoci druhé osoby, nedostatek finančních prostředků a bytová nouze).
- Jednotlivým situacím je poté věnována pozornost a obce *vyhledávají odpovídající formu pomoci* (sociální služby; vzájemná výpomoc; vyřizování formalit na úřadě a zajištění dopravy k lékaři, předcházení osamělosti apod.). Díky této pomoci se nestává, že by se obyvatelům nějaké formě pomoci nedostávalo.
- I přesto, že většina obcí disponuje obecními byty, téma *bydlení* se objevilo hned několikrát. Především v souvislosti s poptávkou dostupného levného bydlení (lze nazvat i sociálními byty), ale i konkrétními typy bydlení jako např. ubytovna, azylový dům pro muže.
- Při řešení nepříznivých sociálních situací starostové svým občanům poskytují základní poradenství a dle potřeby se nejčastěji obracejí na *poskytovatele sociálních či návazných služeb, dále pak na sociální pracovníky obcí III. a II. typu*.
- Více jak 2/3 dotázaných odpovědělo, že obce přispívají na *spolufinancování služeb*. Zpravidla se výše příspěvku pohybuje podle toho, kolika obyvatelům jejich obce je služba poskytována (jak terénní služba, tak i pobytové).

Děkujeme za pozornost.

Mgr. Dušan Rejl, vedoucí Odboru SVŠZ MěÚ Trutnov, e-mail:
rejl@trutnov.cz, tel. č. 499 803 330/731 124 265

Bc. Helena Kubíčková, vedoucí oddělení SPŠZ MěÚ Trutnov,
e-mail:kubickova.helena@trutnov.cz, tel. č. 499 803 328/730 170 485

Bc. Aneta Doudová, koordinátor plánování sociálních služeb MěÚ
Trutnov, e-mail: doudova@trutnov.cz, tel. č. 499 803 168/731 139 757